STÁTNÍ RIGORÓZNÍ ZKOUŠKY

Zkušební okruhy

OBOR N10 – Bezpečnostně právní studia

Zkušební okruhy ke státní rigorózní zkoušce z povinných předmětů:

„Globální bezpečnostní hrozby“

1. Základní vymezení pojmů (bezpečnost, bezpečí, hrozba, riziko apod.).
2. Hlavní bezpečnostní školy (Kodaňská, Pařížská, Aberysthwythská).
3. Organizovaný zločin ve světě a v ČR – znaky, vývoj a trendy.
4. Problematika extremismu, vymezení pojmu, charakteristika, dělení, trendy.
5. Terorismus – vymezení pojmu, charakteristika, dělení, vývoj.
6. Mezinárodní konflikty – dělení, charakteristika.
7. Antropogenní hrozby – vymezení pojmu, případové studie.
8. Zbraně hromadného ničení – dělení, vývoj, trendy, použití.
9. Radikalizace – definice, modely a formy.
10. Problematika hybridního válčení – vymezení, způsoby vedení boje apod.
11. Kybernetické hrozby, robotizace a uměla inteligence (AI).
12. Globální migrace – příčiny, migrační trasy do EU, trendy.
13. Globální pandemie a biologické bezpečnostní dopady.
14. Environmentální bezpečnost a kroky k jejímu zajištění, demografické změny.
15. Bezpečnost kritické infrastruktury.

„Ochrana lidských práv“

1. Lidská práva, jejich zdroje a vývoj, klasifikace lidských práv.
2. Postavení jednotlivce v soudobém demokratickém právním státu, záruky postavení jednotlivce.
3. Vnitrostátní a mezinárodní orgány ochrany lidských práv, přístup k mezinárodním orgánům ochrany lidských práv.
4. Soudnictví – hlavní principy činnosti a jeho úloha v systému orgánů státu ve vztahu k ochraně lidských práv.
5. Veřejný ochránce práv – jeho působnost a pravomoci.

6. Ústavní soud – jeho postavení v ústavním systému České republiky.
7. Ústavní soud – jeho působnost a pravomoci v oblasti ochrany lidských práv.
8. Listina základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku, její koncepce a vztah k mezinárodním smlouvám o lidských právech.
9. Mezinárodní smlouvy o lidských právech, hlavní příklady a jejich postavení v právním řádu České republiky.
10. Vnitřní členění Listiny základních práv a svobod – druhy práv a svobod z věcného hlediska, z hlediska jejich možného omezování a z hlediska subjektů základních práv a svobod.
11. Ukládání povinností, stanovení mezí základních práv chráněných Listinou, rozsah výhrady zákona.
12. Právnické osoby a stát jako subjekt základních práv a svobod, odlišnosti v postavení ve srovnání s fyzickými osobami.
13. Právo na právní subjektivitu a právo na život, otázka euthanasie z pohledu Listiny základních práv a svobod, ochrana lidského plodu.
14. Zákaz mučení a krutého a nelidského zacházení, ochrana integrity člověka – vztah k zákonné úpravě poskytování zdravotní péče a činnosti orgánů činných v trestním řízení.
15. Záruky osobní svobody; přípustná omezení osobní svobody a limity takového omezování podle Listiny, zákonná úprava omezování osobní svobody.
16. Ochrana „listovního tajemství“ včetně ochrany obsahu elektronické komunikace, zákonná úprava prolomení tohoto práva.
17. Domovní svoboda a její ochrana, zákonná omezení stanovená veřejným právem a soukromým právem.
18. Právo vlastnit majetek, jeho ochrana a možnosti omezení, zákonná úprava omezení vlastnického práva (vyvlastnění) ve veřejném právu i v soukromém právu.
19. Svoboda pohybu a pobytu, zákonná pravidla pro výkon těchto práv.
20. Svoboda myšlení, vědeckého bádání, svoboda svědomí a náboženského vyznání, postavení církví a náboženských společností podle zákonné úpravy a judikatury Ústavního soudu.
21. Svoboda projevu a její kolize s jinými základními právy, zejména právem na ochranu osobnosti, způsoby řešení střetů těchto práv.
22. Petiční právo a zákonná pravidla jeho uplatňování.

23. Shromažďovací právo a zákonná pravidla pro jeho výkon, přípustná omezení shromažďovacího práva, možnost ochrany proti omezení shromažďovacího práva.
24. Principy volebního práva v ústavním pořádku České republiky, jejich naplnění v jednotlivých zákonech.
25. Práva příslušníků národnostních menšin, zákonná úprava postavení příslušníků menšin, jejich práva.
26. Hospodářská práva dle Listiny základních práv a svobod; rozlišení podle subjektů a možnosti prosazování v závislosti na zákonné úpravě, základní zákony vztahující se k hospodářským právům.
27. Sociální práva dle Listiny základních práv a svobody; rozlišení podle subjektů a možnosti prosazování v závislosti na zákonné úpravě, základní zákony vztahující se k sociálním právům.
28. Kulturní práva dle Listiny základních práv a svobod.
29. Životní prostředí a jeho ochrana v předpisech ústavního pořádku, zákony o ochraně životního prostředí.
30. Právo na soudní a jinou právní ochranu – pojem a obsah.
31. Právo na spravedlivý proces; princip „rovnosti zbraní“, jeho konkrétní projevy v soudním řízení.
32. Trestněprávní záruky Listiny základních práv a svobod, jejich uplatňování v trestním řízení.
33. Listina základních práv a svobod a Listina základních práv EU, porovnání koncepce těchto dokumentů, rozsah vymahatelnosti Listiny základních práv EU ve vnitrostátním právu.

„Správní právo“

1. **Organizace veřejné správy v České republice** – organizační principy veřejné správy, organizační uspořádání státní správy, přímí a nepřímí vykonavatelé veřejné správy.

2. **Územní samospráva a její postavení v systému veřejné správy** – obce a kraje, samostatná a přenesená působnost, vztahy mezi státní správou a územní samosprávou.

3. **Veřejná služba** – pojem a systémy veřejné služby, pracovníci veřejné správy, státně zaměstnanecké vztahy a jejich právní úprava.

4. **Formy činnosti veřejné správy** – systém a členění forem správní činnosti, abstraktní správní akty, opatření obecné povahy, veřejnoprávní smlouvy a faktické úkony.

5. **Individuální správní akty** – pojem, znaky a druhy individuálních správních aktů, jejich náležitosti, vlastnosti a právní účinky.

6. **Vady individuálních správních aktů** – klasifikace vad, nezákonnost, nesprávnost a nicotnost, právní následky vad individuálních správních aktů, možnosti jejich nápravy a přezkumu.

7. **Kontrola veřejné správy** – systém a členění kontroly veřejné správy, správní kontrola a správní dozor, instanční a služební dohled, dozor nad výkonem samostatné a přenesené působnosti územních samosprávných celků a vnější kontrola veřejné správy.

8. **Správní řízení** – pojem, základní zásady, fáze a subjekty správního řízení – správní orgán, účastníci řízení, zastoupení a další osoby zúčastněné na řízení.

9. **Postup před zahájením správního řízení, zahájení a průběh řízení před správním orgánem prvního stupně** – postupy před zahájením řízení, zahájení řízení z moci úřední a řízení o žádosti, vedení řízení, podání, doručování, lhůty, ústní jednání, podklady pro vydání rozhodnutí a procesní práva účastníků.

10. **Dokazování ve správním řízení** – předmět a zásady dokazování, důkazní prostředky, provádění a hodnocení důkazů, opatřování podkladů pro rozhodnutí.

11. **Zajišťovací a pořádkové prostředky ve správním řízení** – předvolání, předvedení, předběžné opatření, pořádková opatření a záruka za splnění povinnosti.

12. **Ukončení správního řízení v prvním stupni** – správní rozhodnutí, jeho náležitosti, právní moc a vykonatelnost, usnesení a další způsoby ukončení správního řízení.

13. **Řádné opravné prostředky ve správním řízení a ochrana proti nečinnosti** – odvolání, rozklad, autoremedura, rozhodování odvolacího orgánu a prostředky ochrany před nečinností správního orgánu.

14. **Mimořádné a dozorčí prostředky ve správním řízení** – obnova řízení, přezkumné řízení a nové rozhodnutí, jejich účel, předpoklady a právní účinky.

15. **Správní exekuce** – exekuční tituly, exekuční orgány, způsoby provedení exekuce na peněžitá a nepeněžitá plnění a prostředky ochrany při správní exekuci.

16. **Správní trestání a základy odpovědnosti za přestupky** – ústavní a mezinárodní východiska správního trestání, pojem a znaky přestupku, podmínky odpovědnosti fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob, zánik odpovědnosti, správní tresty a ochranná opatření.

17. **Řízení o přestupcích** – vztah správního řádu a zákona o odpovědnosti za přestupky, příslušnost správních orgánů, subjekty řízení, zahájení a průběh řízení, dokazování, rozhodnutí a opravné prostředky.

18. **Správní soudnictví** – ústavní základy, účel a funkce správního soudnictví, jeho organizace, pravomoc a příslušnost soudů, základní zásady řízení ve správním soudnictví a kasační stížnost.

19. **Žalobní typy ve správním soudnictví** – žaloba proti rozhodnutí správního orgánu, žaloba na ochranu proti nečinnosti a žaloba na ochranu před nezákonným zásahem; jejich vzájemný vztah, podmínky přípustnosti a rozhodování soudu.

20. **Bezpečnostní sbory a služební poměr jejich příslušníků** – postavení, organizace a úkoly bezpečnostních sborů, služební poměr, jeho vznik, změny a skončení, základní práva a povinnosti příslušníků bezpečnostních sborů.

Zkušební okruhy ke státní rigorózní zkoušce z volitelných předmětů:

„Vnitřní bezpečnost Evropské unie“

1. Jaký je význam Maastrichtské a Amsterdamské smlouvy obecně a specificky pro oblast vnitřní a vnější bezpečnosti EU?
2. Jaký je význam Lisabonské smlouvy obecně a specificky pro oblast vnitřní a vnější bezpečnosti EU?
3. Co je to prostor svobody, bezpečnosti a práva v EU?
4. Jaká práva jsou spjata s občanstvím EU?
5. Co je to evropská občanská iniciativa a jak jinak se ještě mohou občané EU zapojit do rozhodování EU?
6. Co obnáší právo volného pohybu občanů EU a z jakých důvodů lze toto právo omezit?
7. Co je to Schengenský prostor a jaký je režim na jeho vnitřních a vnějších hranicích?
8. Jaká je dělba pravomocí mezi EU a členskými státy obecně a specificky v oblasti vnitřní a vnější bezpečnosti?
9. Jak vzniká a jak zaniká členství v EU?
10. Jaká hlavní práva a povinnosti mají členské státy z titulu svého členství v EU?
11. Jaká je systematika a hierarchie pramenů práva EU.
12. Jaké je místo Listiny základních práv EU v systematice pramenů práva EU a koho a kdy zavazuje?
13. Odlište nařízení a směrnice EU, popište systém jejich implementace a uveďte jejich příklady z oblasti vnitřní bezpečnosti EU.
14. Jakými principy se řídí vztah práva EU a práva členských států?
15. Jaké je institucionální zajištění vnitřní a vnější bezpečnosti EU v kontextu institucionální struktury EU?
16. Popište Úřad evropského veřejného žalobce a jeho pravomoci.
17. Podejte základní charakteristiku Soudního dvora EU a uveďte příklady jeho rozsudků v oblasti vnitřní bezpečnosti EU.
18. Jak Soudní dvůr EU zajišťuje dodržování práva EU ze strany členských států EU?
19. Jak Soudní dvůr EU zajišťuje jednotný výklad práva EU v EU?
20. Kdo jsou hlavní aktéři legislativního procesu v EU a jaká je jejich role?

21. Jaká je role národních parlamentů v legislativním procesu EU?
22. Jaká jsou specifika rozhodování EU oblasti policejní a justiční spolupráce EU a v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU?
23. Co je to Evropský zatýkací rozkaz?
24. Jakým způsobem dochází k harmonizaci trestního práva hmotného v EU? V jakých oblastech? Doložte to na vybraných konkrétních příkladech právních aktů EU.
25. Jakým způsobem dochází k harmonizaci trestního práva procesního v EU? V jakých oblastech? Doložte to na vybraných konkrétních příkladech právních aktů EU.
26. Charakterizujte politiku policejní spolupráce v EU a její institucionální zajištění.
27. Co zásadnějšího přináší Migrační a azylový pakt EU v oblasti migrační politiky EU?
28. Vysvětlete podstatu tzv. práva azylu, doplňkové ochrany a tzv. dočasné ochrany v EU. Co zásadnějšího přináší Migrační a azylový pakt EU v oblasti azylové politiky EU?
29. Jaká jsou specifika Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) EU?
30. Charakterizujte Společnou bezpečnostní a obrannou politiku (SBOP) EU.

„Kriminalistika“

1. Způsob spáchání trestného činu a jeho kriminalistický význam.
2. Kriminalistická stopa.
3. Kriminalistická identifikace.
4. Kriminalistické učení o pachateli a oběti.
5. Identifikace osob podle vnějších znaků.
6. Identifikace osob, věcí a zvířat trasologickými metodami.
7. Kriminalistické zkoumání listin, dokladů a obdobných objektů.
8. Kriminalistická chemie, Mikrostopy.
9. Kriminalistická elektrotechnika, metalografie a defektoskopie.
10. Kriminalisticko technická dokumentace.
11. Kriminalistická biologie, genetika, antropologie a její význam v kriminalistice.
12. Pojem, cíl a podstata fyziodetekčního vyšetření a jeho průběh.
13. Kriminalistické verze.
14. Ohledání.
15. Obecné problémy teorie výslechu a výpovědi.
16. Rekognice.
17. Kriminalistická rekonstrukce.
18. Pátrání.
19. Prohlídky.
20. Zadržení.
21. Kriminalistická expertiza.
22. Struktura jednotlivých metodik vyšetřování.
23. Metodika vyšetřování kybernetické kriminality.
24. Metodika vyšetřování drogové kriminality.
25. Metodika vyšetřování krádeží motorových vozidel.

„Trestní právo hmotné“

1. Funkce a principy trestního práva hmotného.
2. Trestný čin jako základní institut trestního práva.
3. Princip subsidiarity trestní represe a zásada ultima ratio.
4. Skutková podstata trestného činu a její význam pro trestní odpovědnost.
5. Střet chráněných zájmů a jeho řešení v trestním právu.
6. Zavinění a omyl v trestním právu.
7. Vývojová stadia trestné činnosti.
8. Formy součinnosti na trestném činu.
9. Formy mnohosti trestné činnosti.
10. Sankční systém trestního práva.
11. Tresty a zásady jejich ukládání.
12. Alternativní tresty a jejich místo v systému trestních sankcí.
13. Ochranná opatření.
14. Trestní odpovědnost mladistvých.
15. Trestní odpovědnost právnických osob.
16. Zánik trestní odpovědnosti a jeho právní důsledky.
17. Současné vývojové tendence trestního práva a jejich reflexe v právní teorii a praxi.

„Trestní právo procesní“

1. Předmět a účel trestního řízení v kontextu práva na spravedlivý proces.
2. Subjekty trestního řízení a jejich procesní role.
3. Procesní postavení osoby, proti které se vede trestní řízení.
4. Poškozený, oběť a ochrana jejich práv v trestním řízení.
5. Právo na obhajobu jako součást práva na spravedlivý proces.
6. Zásahy do majetkové sféry v trestním řízení a jejich limity.
7. Zásahy do osobní svobody v trestním řízení a jejich limity.
8. Dokazování a dokazovací standardy v trestním řízení.
9. Procesní stadia a struktura trestního řízení.
10. Přípravné řízení a diferenciace jeho forem.
11. Rozhodovací činnost v přípravném řízení.
12. Předběžné projednání obžaloby a rozhodování soudu před hlavním líčením.
13. Hlavní líčení jako těžiště trestního řízení.
14. Konsenzuální prvky v trestním procesu.
15. Přezkum a kontrola rozhodnutí v trestním řízení.
16. Mimořádné zásahy do pravomocných rozhodnutí.
17. Restorativní principy a jejich uplatnění v trestním řízení.

„Forenzní psychologie“

1. Forenzní psychologie (předmět, metody zkoumání, tematické okruhy, vývoj forenzně psychologického zkoumání).
2. Psychologické zkoumání osobnosti pachatele, typologické přístupy.
3. Kriminalistická psychologie jako psychologie práce pro kriminalistu.
4. Hlavní teoretické koncepce zkoumání kriminální motivace.
5. Problematika nebezpečnosti pachatele, forenzně psychologické posuzování nebezpečnosti.
6. Speciální psychologické služby využívané při vyšetřování trestných činů.
7. Polygrafické vyšetření (psychologický výklad, vývoj techniky, modifikace, využití).
8. Zkoumání věrohodnosti výpovědi - orientační odhad lži.
9. Zkoumání věrohodnosti výpovědi - soudně znalecké posuzování.
10. Charakteristika hlavních skupin duševních poruch a jejich význam pro forenzní posuzování.
11. Psychologie komunikace ve výslechu.
12. Psychologický výklad utváření výpovědi (fáze, vlivy). Postupy zaměřené na „osvěžování“ paměti.
13. Psychologie výpovědi - rozpory ve výpovědích (zdroje vzpomínkových chyb, falešné vzpomínky a úmyslná zkreslení).
14. Forenzní poznatky k paměti a psychologické aspekty rekognice (problematika falešných identifikací, psychologické zásady postupu).
15. Jednání znalce před soudem.
16. Psychologické zvláštnosti výslechu dětí.
17. Dynamika syndromu CSA (Child Sexual Abused syndrome). Psychologické zvláštnosti chování sexuálně zneužitého dítěte (incest) při výslechu.
18. Falešná obvinění z pohlavního zneužití dítěte (posuzování věrohodnosti).
19. Agresivní delikty v kyberprostoru, cyberstalking apod.
20. Pachatelé sexuálních deliktů (sexuálně motivovaná kriminalita, sexuální agrese – pohlavní zneužití, znásilnění, vražda).
21. Stalking (pachatelé a oběti, posuzování nebezpečnosti, přístupy k řešení).
22. Domácí násilí (jevové varianty, klasifikace pachatelů, forenzní význam a posuzování syndromu týrané osoby).

23. Psychologie oběti (reakce na trestný čin, prožívání újmy, následky viktimizace, viktimizační syndromy - charakteristika, forenzní význam).
24. Dezinformace jako téma kriminalistické psychologie.
25. Aktuální problémy forenzní viktimologie.

Literatura:

Čírtková, L. Forenzní psychologie. 3. upravené vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2013.

Čírtková, L.: Moderní psychologie pro právníky. Praha: Grada Publishing, 2008.

Čírtková, L.: Policejní psychologie. Plzeň: A. Čeněk, s.r.o., 2006.

Čírtková, L.: Viktimologie pro forenzní praxi. Praha: Portál, 2014.

Čírtková, L.: Právní psychologie v aktuálních tématech. Praha, Galén 2023

Fonferová, L. a kol.: Policista jako oběť. Praha, Policejní akademie 2025.

Heretik: Forenzná psychológia: pre psychológov, právníkov, lekárov a iné pomáhajúce profese. Brataislava: SPN, 2004.

Spurný, J.: Psychologie výslechu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství. A. Čeněk, 2010.

Spurný, J., L. Fonferová, J. Veselá,: Kriminalistická psychologie jako psychologie práce pro kriminalisty, In:Policajná teória a prax. Ročník XXXI, 2/2023, s. 113-121. Bratislava, Akadémia Policjaného zboru.